ΟΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ (1912-1913)

Ο αγώνας για τον έλεγχο της Μακεδονίας, η οποία ήταν τμήμα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ονομάστηκε **μακεδονικό ζήτημα**. Έλληνες, Βούλγαροι και Σέρβοι διεκδίκησαν την ενσωμάτωση στα κράτη τους ολόκληρης της Μακεδονίας ή ενός τμήματός της.

Η σύγκρουση εκδηλώθηκε αρχικά ως αγώνας για τον έλεγχο της εκπαίδευσης και της εκκλησιαστικής διοίκησης (θα ανήκαν οι επαρχίες της Μακεδονίας στην Βουλγαρική Εξαρχία ή στο Οικουμενικό Πατριαρχείο;), αλλά εξελίχθηκε σε ένοπλο αγώνα, ο οποίος ονομάστηκε **Μακεδονικός Αγώνας**.

Οι Βούλγαροι προώθησαν οργανώσεις που υπεράσπιζαν την εξέγερση όλων των κατοίκων, την δημιουργία αυτόνομης Μακεδονίας, αλλά με προοπτική ένωσης με την Βουλγαρία. Οι ένοπλες ομάδες των Βουλγάρων στην Μακεδονία ονομάστηκαν κομιτατζήδες (Κομιτέτ=Επιτροπή). Στην Μακεδονία έφτασαν ελληνικές ένοπλες ομάδες και Έλληνες αξιωματικοί · συγκρούονταν και με Βούλγαρους κομιτατζήδες και με τον τουρκικό στρατό. Στον Μακεδονικό Αγώνα διακρίθηκαν ο μητροπολίτης Καστοριάς Γερμανός Καραβαγγέλης, οι διπλωμάτες Ίων Δραγούμης και Λάμπρος Κορομηλάς, ο αξιωματικός Παύλος Μελάς (σκοτώθηκε σε μάχη στην Μακεδονία).

Τα δείγματα παρακμής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ώθησαν Τούρκους αξιωματικούς, αστούς και διανοούμενους να ιδρύσουν την οργάνωση «Ένωση και Πρόοδος», της οποίας τα μέλη έγιναν γνωστά ως Νεότουρκοι. Οι Νεότουρκοι υποχρέωσαν τον Σουλτάνο να παραχωρήσει Σύνταγμα. Δόθηκε αμνηστία στους ένοπλους Έλληνες και Βούλγαρους και τελείωσε ο Μακεδονικός Αγώνας.

Ο στόχος των Νεότουρκων να επικρατήσουν πλήρως οι Τούρκοι στο οθωμανικό κράτος με σκληρές διώξεις κατά των άλλων εθνών προκάλεσε το ενδιαφέρον των γειτονικών βαλκανικών λαών – Ελλήνων, Βουλγάρων, Σέρβων -να ενσωματώσουν στα κράτη τους εδάφη στα οποία κατοικούσαν ομοεθνείς τους. Το 1912, η Ιταλία κατέλαβε τα Δωδεκάνησα, που ήταν υπό οθωμανική διοίκηση.

Ο Βενιζέλος υπέγραψε συνθήκες συμμαχίας με την Σερβία, την Βουλγαρία και το Μαυροβούνιο, εφαρμόζοντας την τακτική της βαλκανικής συνεννόησης.

Τον **Οκτώβριο του 1912** οι Βαλκάνιοι Σύμμαχοι απαίτησαν από τον Σουλτάνο να σέβεται τα δικαιώματα των Χριστιανών υπηκόων του και να θεσπίσει μέτρα προς όφελός τους. Η μη ανταπόκριση του Σουλτάνου έδωσε την αφορμή για τον πόλεμο.

Στον **Α΄ Βαλκανικό Πόλεμο** ο ελληνικός στρατός, με αρχιστράτηγο τον διάδοχο Κωνσταντίνο, προέλασε στην Μακεδονία απελευθερώνοντας πολλές περιοχές. Τα σερβικά στρατεύματα κατέλαβαν τα Σκόπια και το Μοναστήρι και προωθήθηκαν ως το Δυρράχιο στην Αδριατική. Βουλγαρικές δυνάμεις έφτασαν σε μικρή απόσταση από την Κωνσταντινούπολη, κατέλαβαν την Δυτική Θράκη και την Ανατολική Μακεδονία.

Ο Βενιζέλος διατάζει τον Κωνσταντίνο να κινηθεί ταχύτατα προς την Θεσσαλονίκη, για να προλάβει τους Βουλγάρους στην απελευθέρωση της πόλης. Ο Κωνσταντίνος διαφωνούσε, αλλά οι αντιρρήσεις του κάμφθηκαν. 26/10/1912 ελληνικός στρατός έμπαινε στην πόλη. Μετά από επίμονη πολιορκία παρέδωσαν οι Τούρκοι τα Ιωάννινα (22/2/1913) και εξασφαλίσθηκε ο έλεγχος ολόκληρης της

Ηπείρου. Ο ελληνικός στόλος με ναύαρχο τον Παύλο Κουντουριώτη ανάγκασε με διαδοχικές νίκες του τον τουρκικό στόλο να μην αναπτυχθεί πέρα από τα Στενά, με συνέπεια να απελευθερωθούν τα νησιά του Βόρειου και Βορειοανατολικού Αιγαίου (Θάσος, Σαμοθράκη, Λέσβος, Χίος, Λήμνος, Τένεδος, Ίμβρος, Σάμος, Ικαρία).

Στην Θεσσαλονίκη δολοφονήθηκε ο βασιλιάς Γεώργιος και αναγορεύθηκε βασιλιάς ο γερμανόφιλος διάδοχος Κωνσταντίνος.

Στον **Β΄ Βαλκανικό Πόλεμο** Ελλάδα και Σερβία συμμάχησαν, για να αντιμετωπίσουν τις απαιτήσεις της Βουλγαρίας, η οποία το καλοκαίρι του 1913 επιτέθηκε και στους 2 συμμάχους ταυτόχρονα. Ο ελληνικός στρατός κατέλαβε ολόκληρη την Ανατολική Μακεδονία και την Δυτική Θράκη ως και την Αλεξανδρούπολη. Στην Δυτική Μακεδονία προωθήθηκαν οι Σέρβοι. Οι Ρουμάνοι εισέβαλαν στην Βουλγαρία φτάνοντας λίγα χιλιόμετρα έξω από την Σόφια, ενώ οι Τούρκοι ανακατέλαβαν την Αδριανούπολη στην Ανατολική Θράκη.

Μετά το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων και τις τελικές συνθήκες

--η Ελλάδα εξασφάλισε
1.το μεγαλύτερο μέρος της Μακεδονίας,
2.την νότια Ήπειρο,
3.σημαντικά νησιά στο Βόρειο και Ανατολικό Αιγαίο (Θάσο, Σαμοθράκη, Λήμνο, Λέσβο, Χίο, Σάμο, Ικαρία),
4.την Κρήτη.
Ο πληθυσμός και τα εδάφη της Ελλάδας διπλασιάσθηκαν. Η Θεσσαλονίκη, τα Ιωάννινα, η Καβάλα, η Μυτιλήνη, η Χίος, το Ηράκλειο της Κρήτης ήταν ανθηρά οικονομικά κέντρα. Μεγάλο στοίχημα ήταν οι σχέσεις του ελληνικού κράτους με το μουσουλμανικό, το σλαβικό και το εβραϊκό στοιχείο των πρόσφατα ενσωματωμένων περιοχών.

--η Σερβία κέρδισε σημαντικό τμήμα της ΒΔ Μακεδονίας.

--η Οθωμανική Αυτοκρατορία ανέκτησε την Ανατολική Θράκη.

--η Βουλγαρία διατήρησε την κατοχή της Δυτικής Θράκης.

--η Ιταλία διατήρησε την κατοχή των Δωδεκανήσων.

--στην Αλβανία, ήδη αναγνωρισμένη ως ανεξάρτητο κράτος, παραχωρήθηκε η Βόρεια Ήπειρος, η οποία κατοικείτο από εκατοντάδες χιλιάδες Ελλήνων.